

UNA INTENSA I PROLÍFICA TRAJECTÒRIA

El 2004 el doctor José María Bengoa Lecanda era investit com a doctor *honoris causa* per la Universitat d'Alacant¹, l'últim dels nombrosos reconeixements que ha rebut el doctor per la seua lluita contra la desnutrició. En aquest sentit, l'any 2000 va nàixer la Fundació José María Bengoa per a l'alimentació i nutrició, creada per investigadors i científics veneçolans.

L'experiència adquirida a Sanare li va servir per col·laborar en l'organització d'activitats sobre nutrició a nivell nacional al territori veneçolà, i també en la publicació d'un treball sobre la medicina social en el medi rural de Veneçuela. També dins d'aquest país va estudiar els aspectes nutricionals dels barris marginals de la capital, Caracas, plasmats en el treball *El Guarataro*. A més del vessant nutricional, va participar en la lluita i atenció de la problemàtica de catàstrofes i epidèmies com la sequera en els territoris indígenes de la Goajira, les inundacions en la planura veneçolana o l'epidèmia de febre tifoide a Irapa. Per aquesta època va editar treballs diversos, entre els quals esmentem *Alimentación de las clases obreras y media de Caracas* o *Dietas normales*, a més de participar en la fundació de l'Escola de Nutrició i Dietètica o la revista *Archivos Venezolanos de Nutrición*.

Fora d'aquest país, i dins d'una trajectòria més internacional, fou convocat per l'Organització Mundial de la Salut (OMS), prèvia sol·licitud al Ministeri de Sanitat veneçolà, a traslladar-se a Ginebra per tal de posar en marxa actuacions en el camp de la nutrició en salut pública a escala mundial. Al respecte, i dins d'un curs sobre nutrició organitzat per la FAO (Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació), va impartir docència sobre nutrició en salut pública a metges francesos a Marsella el 1956. La seua trajectòria itinerant el va portar a visitar i col·laborar amb països asiàtics, afri-

© Arxiu família Bengoa

Un dels nens tractats pel doctor José María Bengoa; a l'esquerra, abans de començar el tractament i a la dreta, una vegada recuperat.

«L'EXPERIÈNCIA ADQUIRIDA
A SANARE LI VA SERVIR
PER COL·LABORAR
EN L'ORGANITZACIÓ
D'ACTIVITATS SOBRE
NUTRICIÓ A ESCALA
NACIONAL A VENEÇUELA
I TAMBÉ A ESCALA
INTERNACIONAL,
A L'OMS O LA FAO»

cans i de l'Orient Mitjà, a més dels de la mateixa Amèrica Llatina, on va estudiar i impulsar una major sensibilització sobre el problema de la fam.

Anys després va treballar als Estats Units per passar posteriorment altra vegada a Ginebra com a cap del Departament de Nutrició, càrrec en què va romandre fins el 1974. Prèviament a l'eixida de l'OMS encara va publicar un llibre en col·laboració amb el professor Beaton de Toronto titulat *Nutrition in Preventive Medicine*.

En la dècada dels setanta va tornar a Veneçuela, on va participar en el Consell Veneçolà d'Investigacions Científiques i fou nomenat professor del Curs de mestratge de planificació alimentària i nutricional de la Universitat Central veneçolana. A més va ser professor visitant a Boston.

Per últim, i ja en l'etapa democràtica espanyola, fou convidat pel *lehendakari* Carlos Garaikoetxea a participar en l'assessorament a la Conselleria de Sanitat del primer govern basc des de la Guerra civil, que havia estat recentment establert. Entre 1979 i 1983 va realitzar-hi una activitat intensa que va simultaniejar amb estades a Veneçuela, on, en finalitzar aquesta època, es va fer càrrec d'una fundació a Caracas dedicada a combatre la fam.

J. Ll. P.

¹ José María Bengoa. *La trayectoria de un compromiso*. Laudatio pronunciada pel senyor D. Josep Bernabeu Mestre amb motiu de la investidura com a doctor *honoris causa* per la Universitat d'Alacant del senyor D. José María Bengoa Lecanda. *Tras la ruta del hambre*. Discurs pronunciat pel Sr. José María Bengoa Lecanda amb motiu de la seua investidura com a doctor *honoris causa* per la Universitat d'Alacant. Alacant, gener de 2004.